

بیمه زنان خانه‌دار در بن‌بست

زنان خانه‌دار سال‌هاست منتظرند؛ امسال که تمام شود 8 سال از تصمیم دولت برای اجرای طرح بیمه زنان خانه‌دار می‌گذرد اما هنوز 18 میلیون زن خانه‌دار کشور برای این‌که بتوانند به این آسانی‌ها خود را بیمه کنند، امیدی ندارند.

زنان خانه‌دار سال‌هاست منتظرند؛ امسال که تمام شود 8 سال از تصمیم دولت برای اجرای طرح بیمه زنان خانه‌دار می‌گذرد اما هنوز 18 میلیون زن خانه‌دار کشور برای این‌که بتوانند به این آسانی‌ها خود را بیمه کنند، امیدی ندارند.

در حالی که انتظار می‌رفت با آغاز اجرای طرح بیمه زنان خانه‌دار از اواسط امسال سرانجام وعده مسوولان وزارت رفاه و صندوق بیمه تامین اجتماعی برای بیمه کردن 18 میلیون زن خانه‌دار شهری و روستایی پس از سال‌ها وقفه تحقق یابد اما در عمل نه تنها این اتفاق نیفتاد بلکه تغییر نحوه اجرای این طرح در قالب بیمه حرف و مشاغل آزاد موجب انتقاد بسیاری از زنان خانه‌دار شده است.

این فقط زنان خانه‌داری که هنگام مراجعه به شعب صندوق بیمه تامین اجتماعی برای بیمه شدن دست خالی باز می‌گردند نیستند که از وضعیت پیش آمده ناراضی‌اند به طوری که سخنگوی کمیسیون اجتماعی مجلس نیز در گفت‌وگو با جام‌جم با یادآوری افت و خیزهای فراوانی که اجرای این طرح را با وقفه چند ساله مواجه کرد، می‌گوید: بیمه زنان خانه‌دار که هم اکنون در قالب طرح بیمه حرف و مشاغل آزاد اجرا می‌شود چیزی نیست که مورد انتظار 18 میلیون زن خانه‌دار کشور باشد، زیرا از اول هم قرار بود دولت این بیمه حمایتی را در قالب طرحی مستقل و با تسهیلات ویژه به زنان خانه‌دار اجرایی کند. به گفته سیدجواد زمانی، طرح بیمه زنان خانه‌دار مصوبه مجلس را ندارد و دولت از همان ابتدا این طرح را در قالب طرحی حمایتی و با پیشنهاد ارائه تسهیلات ویژه برای کمک به زنان خانه‌دار پس از تصویب به وزارت رفاه ابلاغ کرد و وزارت رفاه نیز صندوق بیمه تامین اجتماعی را مأمور اجرای این طرح نمود.

وی توضیح می‌دهد: با ابلاغ اجرای این طرح حمایتی از سوی دولت، تعدادی از زنان خانه‌دار با واریز مبلغی برای بیمه شدن اقدام کردند اما پس از مدت کوتاهی اجرای این طرح متوقف شد و از آن زمان تاکنون وزارت رفاه و صندوق بیمه تامین اجتماعی از دلایل توقف این طرح سخنی به میان نیاورده‌اند.

سخنگوی کمیسیون اجتماعی مجلس تاکید می‌کند: با توجه به اجرای طرح هدفمندسازی یارانه‌ها و با استناد به اصل 29 قانون اساسی که بیمه همگانی است، دولت موظف است تا پایان برنامه پنجم توسعه تمام جمعیت کشور را تحت پوشش بیمه قرار دهد که یکی از این گروه‌ها زنان خانه‌دار هستند و وزارت رفاه و صندوق بیمه تامین اجتماعی موظف است با رفع مشکلات و نواقص موجود مسیر را برای بیمه شدن آسان این قشر هموار کند.

8 سال انتظار

وقتی زمزمه‌های اجرای طرح بیمه زنان خانه‌دار برای اولین بار در سال 81 از سوی مسوولان مطرح شد و موجی از امیدواری را در دل قشری که همواره تامین زندگی در شرایط پیری و ازکارافتادگی و تنهایی پس از فوت همسر یکی از دغدغه‌هایشان بود، نشان داد شاید آن زمان به ذهن زنان خانه‌دار هم خطور نمی‌کرد که 8 سال سپری شود اما هنوز از بیمه شدن خبری نباشد.

اجرای طرح بیمه زنان خانه‌دار در سال 81 با بودجه 200 میلیون تومانی آغاز شد و طی سال‌های 83-85 بودجه طرح به 2 میلیارد تومان رسید.

براساس طرح اولیه قرار بود با استفاده از اعتبارات مصوب سالانه یک میلیون زن خانه‌دار کشور تحت پوشش بیمه قرار بگیرند اما در عمل نه تنها این اتفاق نیفتاد بلکه به دلیل برخی نواقص و مشکلات موجود از یکسو یا به بهانه تاخیر در تامین به موقع اعتبارات از سوی دیگر، طرح بیمه زنان خانه‌دار 8 سال متوقف بماند تا اواسط امسال مجدداً این طرح در قالب بیمه حرف و مشاغل آزاد به اجرا گذاشته شود.

تبصره‌های مشکل‌ساز

هرچند کلید خوردن طرح بیمه زنان خانه‌دار آن هم پس از 8 سال انتظار و با وجود افت و خیزها و مشکلات فراوانی که فراروی اجرای این طرح قرار داشت به حرف و حدیث‌ها و ابهاماتی که در خصوص احتمال توقف همیشگی آن مطرح شده بود، پایان داد اما بتدریج برخی اخبار از گوشه و کنار نشان داد طرح مذکور در اجرا همچنان با مشکلات و نواقصی همراه است. نارضایتی و گلایه‌های برخی زنان

خانه‌دار در مراجعه به شعب سازمان تامین اجتماعی برای بیمه شدن به نوعی مصداق این ادعا است.

به گفته این زنان، شعب بیمه تامین اجتماعی هنگام مراجعه آنها برای بیمه شدن با قرار دادن تبصره‌ها و آیین‌نامه‌های مختلف و با مانع‌تراشی به نوعی پیش پای زنان خانه‌دار برای بیمه شدن سنگ‌اندازی می‌کنند.

نداشتن شرط سنی لازم یکی از این موارد است که شعب تامین اجتماعی با استناد به آن از پذیرفتن زنان خانه‌دار برای بیمه شدن شانه خالی می‌کنند.

براساس این طرح، تنها زنان خانه‌داری که سقف سنی آنها 45 سال است می‌توانند تحت پوشش این نوع بیمه قرار بگیرند. یکی از زنان خانه‌داری که به بهانه نداشتن شرط سنی لازم از پوشش بیمه محروم شده است، در این باره می‌گوید: پس از مدت‌ها انتظار برای بیمه شدن به نزدیک‌ترین شعبه بیمه تامین اجتماعی مراجعه کردم اما در آنجا کارشناس بیمه به صراحت تاکید کرد فقط زنانی که سقف سنی‌شان تا 45 سال است می‌توانند بیمه شوند و من که 46 سال دارم نمی‌توانم بیمه شوم. به گفته وی، تاکید کارشناس بیمه بر این بوده است که این شرط سنی ابلاغیه قانون است و قانون نیز استثنا ندارد.

با این اوصاف به نظر می‌رسد طرح بیمه زنان خانه‌دار صرفاً روی کاغذ طرحی امیدبخش و حامی زنان خانه‌دار است و در عمل آنقدرها هم رضایتبخش نیست.

با کدام پول؟

طرح بیمه زنان خانه‌دار با هدف حمایت از قشر زنان خانه‌دار به اجرا درآمد که به دلیل نداشتن شغل و منبع درآمدی به واسطه آن همواره دغدغه گذران زندگی در شرایط تنهایی و از کارافتادگی را دارند. براساس این طرح قرار بود دولت بخش قابل توجهی از سهم بیمه‌پردازی زنان خانه‌دار را بر عهده بگیرد و پرداخت درصد کمی نیز بر عهده زنان خانه‌دار گذاشته شود تا این قشر برای بیمه کردن خود مشکلی نداشته باشند اما متأسفانه در عمل این اتفاق نیفتاده است.

هم‌اکنون براساس این طرح ارقام 14 درصد، 18 درصد و 27 درصد به‌عنوان سهم حق بیمه پرداختی زنان خانه‌دار در نظر گرفته شده که آنها می‌توانند با انتخاب و پرداخت هریک از این حق بیمه‌ها به نسبت درصد انتخابی از مزایای بیمه‌های اجتماعی آن شامل مستمری بازنشستگی، از کار افتادگی، حوادث، فوت و... همچنین بیمه‌های درمانی بهره‌مند شوند.

سهم پرداختی دولت در این بخش تنها 3 درصد آن هم به‌صورت مشارکت عام است و با این رقم اندک می‌توان ادعا کرد کمک دولت در پرداخت حق بیمه زنان خانه‌دار تقریباً حذف شده است.

پرسشی که در اینجا مطرح می‌شود این است که زنان خانه‌دار باید مابقی سهم بیمه‌پردازی خود را از کجا تامین کنند در حالی که همان طور که از نام این طرح پیداست جمعیت هدف آن زنان خانه‌داری هستند که منبع درآمدی به جز پس‌اندازی اندک که گهگاه آن را از باقیمانده خرجی خانه کنار می‌گذارند، ندارند.

هرچند برای پاسخگویی مسوولان صندوق بیمه تامین اجتماعی به مشکلات و ابهامات موجود در این طرح هفته‌ها انتظار کشیدیم اما متأسفانه همچون دفعات قبل به دلیل عدم همکاری آنها دست به دامان مسوولان وزارت رفاه شدیم تا شاید در این وزارتخانه پاسخگویی برای پرسش‌هایمان پیدا شود.

سرپرست معاونت اجتماعی وزارت رفاه و تامین اجتماعی در گفت‌وگو با جام‌جم در مقابل گلایه‌های زنان خانه‌دار از نحوه اجرای این طرح و برخی تبصره‌های دست و پا گیر آن می‌گوید: قانون؛ قانون است و هیچ استثنایی در این زمینه وجود ندارد.

به گفته صمدالله فیروزی، طرح بیمه زنان خانه‌دار هرچند به دلیل برخی موانع و مشکلات اجرایی نشده است اما این به معنی حذف طرح نیست و هم‌اکنون زنان خانه‌دار می‌توانند در قالب بیمه حرف و مشاغل آزاد از مزایای بیمه‌های اجتماعی - درمانی بهره‌مند شوند.

وی توضیح می‌دهد: در حال حاضر زنان خانه‌دار 20 تا 45 ساله می‌توانند با 20 سال سابقه بیمه‌پردازی و با مراجعه به شعب تامین اجتماعی تحت پوشش بیمه قرار بگیرند. براساس این طرح ارقام 14 درصد، 18 درصد و 27 درصد به‌عنوان سهم حق بیمه پرداختی زنان خانه‌دار در نظر گرفته شده که آنها می‌توانند با انتخاب و پرداخت هریک از این حق بیمه‌ها به نسبت درصد انتخابی از مزایای بیمه‌های اجتماعی آن شامل مستمری بازنشستگی، از کار افتادگی، حوادث، فوت و... همچنین بیمه‌های درمانی بهره‌مند شوند ضمن این که دولت نیز به طور عام در پرداخت 3 درصد از سهم حق بیمه زنان خانه‌دار مشارکت می‌کند.

فیروزی تاکید می‌کند: باید دغدغه بیمه شدن از همان سال‌های اول وجود داشته باشد نه این‌که در سال‌های پایانی نزدیک شدن به سقف سنی این طرح و یا حتی 45 سالگی به فکر بیمه کردن خود بیفتند.

بازنگری؛ شاید

فیروزی در پاسخ به این استدلال که این طرح بتازگی اجرایی شده و طبیعی است که زنان خانه‌دار از جزئیات چنین قانونی و تبصره‌ها و استثناهای آن از جمله محدودیت‌های سنی‌اش اطلاع چندانی نداشته باشند، می‌گوید: به هر حال فعلاً قانون مصوب شامل زنان و دختران 20-45 ساله است البته این امکان وجود دارد که به دلیل پاره‌ای از مشکلات اینچنینی در آینده و به مرور زمان روی طرح، بازنگری مجددی شده و اصلاحاتی صورت بگیرد اما تا آن زمان طرح بیمه زنان خانه‌دار فعلاً شامل همین رده سنی و تا سقف سنی 45 سال می‌شود.

سرپرست معاونت اجتماعی وزارت رفاه به این نکته هم تاکید می‌کند که اگر زن خانه‌داری قبلاً سابقه اشتغال بیمه‌پردازی داشته باشد به نسبت سال‌های خدمت و بیمه‌پردازی‌اش از این سقف سنی کاسته می‌شود و می‌تواند از مزایای طرح بیمه‌زنان خانه‌دار استفاده کند.

این‌که مسوولان برای بیان میزان استقبال زنان خانه‌دار از ارائه آمار دقیق خودداری می‌کنند و این‌که طرح بیمه زنان خانه‌دار که هم اکنون در قالب بیمه حرف و مشاغل آزاد اجرا می‌شود از نواقص بسیاری برخوردار است و این‌که بسیاری از زنان خانه‌دار به دلیل برخی تبصره‌های مشکل‌ساز این طرح دیگر امیدی به بیمه شدن ندارند، همه این موارد بیانگر این ضرورت است که وزارت رفاه و بیمه تامین اجتماعی باید در اولین فرصت بازنگری مجددی بر نحوه اجرای طرح بیمه زنان خانه‌دار داشته باشند.

پوران محمدی / گروه جامعه